

Vergaderjaar 1983–1984

17 837

Wijziging van de Wet investeringsrekening en van enkele belastingwetten (afschaffing investeringstoelag voor grote projecten)

Nr. 6

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1982–1983

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 15 december 1983

Het doet ons genoegen dat de fracties van de P.v.d.A., het C.D.A. en de V.V.D. instemden met het onderhavige wetsontwerp.

De beantwoording van de in het verslag gestelde vragen is enigszins vertraagd, omdat wij in de onderhavige nota tevens verslag wilden doen van de uitkomst van het overleg met de Europese Commissie inzake de afhandeling van de nog resterende aanvragen voor de grote-projectentoeslag (GPT). In het antwoord op de desbetreffende vragen van de leden van de P.v.d.A.-fractie komen wij daarop terug.

De leden van de fractie van de P.v.d.A., die zich verbaasd toonden over de lange duur tussen de besluitvorming in het kabinet tot afschaffing van de GPT en het moment van indiening van het wetsontwerp bij de Tweede Kamer, informeerden naar de redenen van deze vertraging en vroegen naar de datum waarop het wetsontwerp naar de Raad van State gezonden is. De vertraagde indiening van het wetsontwerp is aan een aantal factoren te wijten, waaronder de kabinetscrisis van mei 1982. Daarnaast zij bedacht, dat het besluit tot afschaffing van de GPT onderdeel is van een pakket van maatregelen in de Wet investeringsrekening (WIR) dat omvangrijke wetgevende activiteiten met zich brengt. Als gevolg van de beperkt aanwezige mankracht op dit specialistische terrein dienden in de betrokken periode prioriteiten in de desbetreffende wetgeving te worden gesteld. Het wetsontwerp is op 23 augustus 1982 naar de Raad van State gezonden, zoals blijkt uit het – tegelijk met het wetsontwerp openbaar gemaakte – advies van de raad (blauwe kamerstukken, onder B).

De aan het woord zijnde leden gaven vervolgens de suggestie van de Raad van State in heroverweging om de wettelijke regeling dusdanig aan te passen, dat de voordelen voor bepaalde bedrijven gehandhaafd konden blijven onder eliminering van de Europeesrechtelijke fricties. Zij vroegen in dat kader om een nadere toelichting op onze mening dat deze wrijving ook in een gewijzigde opzet niet vermeden zou kunnen worden en ook of bij een eventuele aanpassing de GPT ook praktisch uitvoerbaar zou zijn.

Wij zijn van mening dat een aangepaste GPT-regeling in deze zin, zo het al mogelijk zou zijn deze vorm te geven, daarom niet verkieslijk is, omdat een dergelijke regeling de gezien de doelstellingen van de GPT meest aantrekkelijke projecten grotendeels zou moeten uitsluiten van het recht op deze toeslag, ten einde de Europeesrechtelijke bezwaren te voorkomen. Het

betreft hier circa de – door de Europese Commissie afgewezen – helft van de projecten in de industriële sector, die zowel qua werkgelegenheidsaspecten als qua uitstralingseffecten bijzonder belangrijk zijn. Een eventueel aangepaste regeling achten wij daarnaast onwerkbaar, omdat de toetsing van ieder project aan de artikelen 92 en verder van het EEG-verdrag een kwestie is die steeds ter beoordeling zal blijven van de Europese Commissie. De Nederlandse overheid en de betrokken ondernemingen zullen de uitslag van deze beoordeling in alle gevallen moeten afwachten.

De leden van de P.v.d.A.-fractie informeerden vervolgens of een onderzoek naar de macro-economische effectiviteit van de WIR opnieuw in studie is dan wel of plannen bestaan voor zo'n studie. Daarnaast vroegen zij of de toenmalige bewindslieden in 1982 niet besloten hadden tot een effectiviteitsonderzoek vanuit een meer micro-economische invalshoek en, indien een dergelijk onderzoek niet gaande is, of de regering voornemens is een dergelijk onderzoek te doen verrichten.

In reactie daarop delen wij mede, dat er thans geen onderzoek loopt naar de effectiviteit van de WIR en dat wij het evenmin opportuun achten een dergelijk onderzoek binnenkort te entameren. Zoals al eerder is gesteld, zijn voor een gedegen econometrisch onderzoek naar de effectiviteit van de WIR tijdreeksen noodzakelijk die zich over een langere periode uitstrekken dan nu ter beschikking staan. Bovendien menen wij dat de uitkomsten van de CPB-rapport van 1981, waaraan deze leden refereerden, nog steeds een adequate waarde hebben. Ook de toenmalige bewindslieden hebben in 1982 niet besloten tot een nieuw of ander effectiviteitsonderzoek.

Op de vraag van de aan het woord zijnde leden omtrent de voortgang van de maatregelen die gedeeltelijk gefinancierd worden met het afschaffen van de GPT, kan als volgt geantwoord worden. Voor wat betreft de tijdelijke verdubbeling van de energietoeslag in de WIR, de zogenaamde zweepslag, is in het WIR-jaarverslag 1982/1983 vermeld, dat deze zweepslag in 1982 vooralsnog weinig effect leek te hebben. Omtrent de budgettaire effecten over de jaren 1983 en 1984 kan thans nog niet veel worden gezegd. Daarnaast is een pakket van een achttal maatregelen voor de marktsector buiten de WIR getroffen, waarmee een bedrag van f 250 mln. is gemeoid, welk pakket in de vijfde nota van wijzigingen op de begroting van Economische Zaken voor 1982 nader is aangegeven (kamerstukken II 1981/82, 17 100, hoofdstuk XIII, nr. 62, blz. 3). Het betreft de volgende maatregelen:

1. financiering van de vertraging van de uitsluiting van de agrarische sector van de bijzondere regionale toeslag (BRT) en de ruimtelijke-orde-nings-toeslag (ROT);
2. landbouw- en visserijprojecten;
3. deeltijdarbeid in de marktsector;
4. exportbevordering;
5. speerpunten en hoogwaardige industrie;
6. herstructurering van de ketelbouw;
7. ruimtevaart;
8. vermogensversterkingskrediet.

De eerste post betreft een technische kwestie welke in 1982 speelde en inmiddels is opgelost. Over de voortgang van de tweede post is in de Tweede Kamer tweemaal met de bewindslieden van Landbouw en Visserij gesproken, maar welke discussie wij willen verwijzen (Handelingen II, 24 maart 1983, blz. 3298 en verder en Handelingen II, 25 mei 1983, blz. 4109 en verder). De middelen die naar de begroting van het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn overgeheveld ter bevordering van deeltijdarbeid in de marktsector (post 3), hebben na de behandeling in de Tweede Kamer van het Werkgelegenheidsplan de bredere bestemming van bevordering van herverdeling van arbeid in de marktsector gekregen. De middelen zijn in 1982 voor een deel voor dit doel aangewend. Hoewel voor 1983 nog geen afgerond beeld bestaat, is de ontwikkeling van dien aard dat het kabinet blijkens de Werkgelegenheidsnota (kamerstukken II 1983/84,

18 102) inmiddels besloten heeft af te zien van de aangekondigde voorziening voor de aanpak van organisatorische problemen rond het verdelen van arbeid.

Ten aanzien van de posten 4 tot en met 8 kan worden gesteld, dat de voor 1982 beschikbare programmaruimte geheel is besteed. Bij de posten 4, 5 en 8 zijn de gelden toegevoegd aan begrotingsartikelen die voor bestaande regelingen bestemd zijn. Voor zover deze begrotingsartikelen niet geheel zijn uitgeput, zijn de vrijvallende middelen ingezet in het kader van de compensatiemaatregelen rond het RSV-concern. Het met post 6 gemoeide bedrag (f 30 mln.) is ter beschikking gesteld aan MESK B.V. De bij post 7 toegekende bedragen worden ingezet overeenkomstig de in de Ruimtevaartnota (kamerstukken II 1981/82, 17 294, nr. 2) uiteengezette beleidsvoornemens. Naar het zich laat aanzien zullen in 1983 en latere jaren de op de begroting van Economische Zaken opgenomen gelden conform de voornemens van destijds tot besteding komen, waarbij zij aangetekend dat in 1983 nog de compensatieproblematiek kan spelen.

Tevens vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie naar de stand van zaken met betrekking tot de zogenaamde profit-routing en stelden zij dienaangaande een aantal vragen. In antwoord op deze vragen zij allereerst vermeld, dat het wetsontwerp dat voorziet in vereenvoudiging van de WIR en de bestrijding van profit-routing inmiddels aan de Raad van State is toegezonden. Het streven is erop gericht, dat het ontwerp nog dit kalenderjaar bij de Kamer zal worden ingediend. Uiteraard achten ook wij een langdurige periode van onduidelijkheid en onzekerheid ter zake niet gewenst, maar dit was helaas niet te voorkomen. In de memorie van toelichting bij het desbetreffende wetsontwerp komen wij daar nader op terug. De problemen die tot voor kort een adequate oplossing in de weg stonden betreffen hoofdzakelijk afbakeningsproblemen ter voorkoming van zogenaamde «overkill» enerzijds en vragen inzake de doeltreffendheid en uitvoerbaarheid anderzijds. Inmiddels dienen, in afwachting van bovenbedoelde wettelijke regeling, premie-aanvragen te worden beoordeeld aan de hand van de wetgeving zoals die thans geldt.

Deze leden sneden vervolgens de projectmatige arbeidsplaatsentoeslag (APT) aan, waarvan elders was aangekondigd dat zou worden nagegaan of daaraan op verantwoorde wijze vorm zou kunnen worden gegeven. Op ambtelijk niveau zijn in 1982 de merites van een – al dan niet experimentele – projectmatige APT bestudeerd. Deze nadere studie heeft tot de slotsom geleid, dat een dergelijke toeslag, in welke vorm dan ook, uitvoeringstechnisch uiterst gecompliceerd zou zijn. Mede gelet op het streven van de regering naar vereenvoudiging van regelgeving en stroomlijning van het steuninstrumentarium, dat onder meer heeft geleid tot het genoemde, binnenkort in te dienen wetsvoorstel tot vereenvoudiging van de WIR, wordt een APT niet overwogen. Dit houdt in, dat een nadere standpuntbepaling ter zake niet zal plaatsvinden.

Het door het WIR-presidium vastgestelde rapport inzake de negatieve aanslag in de WIR, waar deze leden voorts naar vroegen, is de afgelopen zomer aan de Kamer gezonden.

Naar aanleiding van tabel I van de memorie van toelichting gingen de leden van de P.v.d.A.-fractie in op de afhandeling van de GPT-projecten vanaf 1980. Wij merken hierover het volgende op. Uit het arrest van het Hof van Justitie van 17 september 1980 in de zaak 730/79 bleek, dat de afwijzende beschikking van de Europese Commissie in dat geval de toets der kritiek kon doorstaan, hetgeen tevens impliciet een sanctienering inhield van de door de Europese Commissie in vergelijkbare gevallen gegeven afwijzende beschikkingen. Vanaf dit tijdstip is informeel ambtelijk overleg gepleegd met «Brussel» omtrent de GPT, waarbij de projecten waarop niet positief beschikt kon worden door de Europese Commissie in beraad gehouden zijn en de formele indiening van nieuwe projecten tot de zomer van 1983 meestal achterwege gebleven is. Tijdens deze besprekingen is het restant van de nog lopende projecten informeel ter kennis van de Diensten van de

Commissie gebracht en heeft daaromtrent overleg plaatsgevonden. Mede gezien het feit dat het aantal resterende projecten tot 36 was opgelopen, heeft deze periode van informeel overleg uiteindelijk toch nog meer tijd gevegd dan verwacht werd. Om die reden kon eerst in de afgelopen zomer tot formele indiening van de nog resterende projecten worden overgegaan. Inmiddels heeft de Europese Commissie over de meeste van deze projecten beslist. Aan de hand daarvan wordt tabel I uit de memorie van toelichting bij het onderhavige wetsontwerp hierna in een per 30 september 1983 geactualiseerde versie weergegeven. In het jaarlijkse verslag inzake de WIR op grond van artikel 26 van de Wet investeringsrekening zal aandacht besteed worden aan de definitieve afhandeling van de GPT.

Tabel I. Overzicht afhandeling GPT per 30 september 1983

Jaar van indiening	1978	1979	1980	1981	1982	1983	Totaal
Totaal ingediend	17	25	12	18	25	4	101
Ingetrokken ¹ of negatief beschikt ²	0	2	1	3	4	0	10
Voorgelegd aan Europese Commissie	17	23	11	15	21	4	91
waarvan:							
– nog in beraad	0	0	1	0	2	0	3
– positief beschikt	12	16	9	11	16	3	67
– negatief beschikt	5	7	0	0	0	0	12
– procedure EEG-Verdrag nog lopende ³	0	0	1	4	3	1	9

¹ Door ondernemer.

² Door de dienst Investeringsrekening.

³ Inleiding van de procedure zal veelal betekenen dat de Europese Commissie van oordeel is dat negatief beschikt moet worden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verdeling van de 36 in 1983 formeel ingediende projecten over de sectoren industrie en handel en diensten. Agrarische projecten maken hier geen deel van uit, zodat deze sector niet in de tabel voorkomt.

Tabel II. Verdeling van 36 projecten over twee sectoren naar aantal arbeidsplaatsen en investeringssommen

Sector	Aantal projecten	Aantal arbeidsplaatsen	Investeringsommen in mln. gld.
Industrie	23	8 931	f 9 868
Handel en diensten	13	10 401	f 2 173
Totaal	36	19 332	f 12 041

De leden van de C.D.A.-fractie merkten op, dat de met het beëindigen van de GPT vrijkomende middelen zouden worden aangewend voor de financiering van een pakket van maatregelen en vroegen waar de financiering van deze maatregelen in 1982 is gevonden, nu de afschaffing van de GPT met ongeveer een jaar is vertraagd. De vertraagde indiening van het wetsontwerp tot afschaffing van de GPT alsmede het nog niet gerealiseerd zijn van maatregelen ter bestrijding van de zogenaamde profit-routing hebben ertoe geleid, dat de middelen voor het genoemde pakket maatregelen in 1982 lager zijn uitgevallen dan was geraamd. Daar staat echter tegenover, dat ook de voorziene uitgaven ten behoeve van de tijdelijke verhoging van de energietoeslag, zoals eerder opgemerkt, niet geheel zijn gerealiseerd. Per saldo is de neerwaartse bijstelling aan de middenkant globaal gelijk aan die aan de bestedingenkant, zodat de vertraagde indiening van het wetsontwerp tot afschaffing van de GPT geen financieringsprobleem heeft opgeleverd.

In reactie op de slotvraag van de leden van de fractie van het C.D.A. wijzen wij erop, dat de wijziging van artikel 15 van de Wet investeringsrekening geen materiële gevolgen heeft, zoals reeds is aangegeven in het artikelsgewijze deel van de memorie van toelichting. De procedureregels, die in het nieuwe derde en vierde lid van dit artikel zijn opgenomen, waren voorheen neergelegd in artikel 7, tweede en derde lid, en artikel 10, laatste volzin, van de wet, zodat voorheen in artikel 15, derde lid, kon worden volstaan met een verwijzing naar deze artikelen. Door het vervallen van de regeling inzake de GPT zijn de artikelen 6 tot en met 14 vervallen en dienden deze procedureregels te worden overgebracht naar artikel 15, derde en vierde lid, van de wet.

Op de desbetreffende opmerking van de leden van de V.V.D.-fractie bevestigen wij, dat de middelen die als gevolg van het beëindigen van de GPT vrijkomen, voor zover deze nog niet geëncmitteerd zijn, vooralsnog in het WIR-fonds zullen blijven. Over de concrete aanwending van deze middelen zal eerst beslist worden op het moment dat zulks opportuun is.

De minister van Economische Zaken,
V. M. G. van Aardenne

De minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding

De staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. de Koning